

Roční zpráva o činnosti vědecké společnosti

Jazykovědné sdružení České republiky

za rok 2024

ZÁKLADNÍ INFORMACE O SPOLEČNOSTI

Předseda společnosti	prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.
Počet členů	253
Členský příspěvek	300 Kč
Členský příspěvek redukováný	200 Kč
WWW stránky	http://jazykovednesdruzeni.cz
Knihovna	NE
Bulletin alespoň 1x ročně	ANO
Bulletin častěji 1x ročně	ANO

Kontakt

Jazykovědné sdružení České republiky
Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.
Letenská 4
118 51 Praha 1

Předseda společnosti

prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.

Ústav českého jazyka a teorie komunikace, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze
nám. Jana Palacha 2
116 38 Praha 1

Telefon	221 619 217
E-mail	petr.mares@ff.cuni.cz

PŘEHLED VÝSTUPŮ

• Publikační činnost

Časopis národní

1. Jazykovědné aktuality

Podíl: **plný (100%)**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **český - národní**, Náplň: **odborná**, Jazyky: **český, anglický, slovenský**, Počet čísel: **2**, Recenzováno: **ANO**, ISSN: **1212-5326**, WWW:

<https://www.jazykovednesdruzeni.cz/aktuality/>, Pobočka: **Praha**

Časopis přináší vědecké články z oboru lingvistiky, recenze, zprávy o konferencích a informace o činnosti

Jazykovědného sdružení ČR. Tematické číslo 1/2024 je z části věnováno tématu semináře pořádanému v r.

2023 Jazykovědným sdružením ČR (Slovensko-české a česko-slovenské jazykové a jazykovědné vztahy).

Veškeré příspěvky procházejí anonymním recenzním řízením.

Jiné publikace a webové stránky

1. Kopřivová, M.: Webová stránka Jazykovědného sdružení ČR

Počet výstupů: **1**, Podíl: **plný (100%)**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Forma:

www stránka, Jazyky: **český**, WWW: <https://www.jazykovednesdruzeni.cz>

2. Jílková, L.: Facebookový profil Jazykovědného sdružení ČR

Počet výstupů: **1**, Podíl: **plný (100%)**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Forma:

www stránka, Jazyky: **český**, WWW:

<https://www.facebook.com/people/Jazykov%C4%9Bdn%C3%A9-sdru%C5%BEen%C3%AD-%C4%8CR/100034671021956/>

3. Kopřivová, M.: YouTube kanál Jazykovědného sdružení ČR

Počet výstupů: **1**, Podíl: **plný (100%)**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Forma:

www stránka, Jazyky: **český**, WWW: <https://www.youtube.com/@jazykovednesdruzenicr759>

4. Truhlářová, O.: Facebookový profil Jazykovědného sdružení, pobočka Brno

Počet výstupů: **1**, Podíl: **plný (100%)**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Forma:

www stránka, Jazyky: **český**, WWW: <https://www.facebook.com/js.brno>, Pobočka: **Brno**

• Konference a semináře

Konference, kongres (50 a více účastníků) mezinárodní

1. Šimík, R.; Chládková, K.; Chromý, J.; Nádvorníková, O.; Rosen, A.; Saicová Římalová, L.; Ševčíková, M.: Bienále české lingvistiky

Podíl: **vedlejší**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Praha**, Doba konání:

17.-20. září 2024, Jazyky: **český, anglický**, Celkový počet příspěvků: **201**, Počet slovenských příspěvků: **4**,

Počet zahraničních příspěvků: **55**, Poznámka k počtu příspěvků: **vč. posterů**, Celkový počet všech účastníků:

244, Počet všech aktivních účastníků: **234**, Počet všech slovenských účastníků: **9**, Počet aktivních slovenských

účastníků: **9**, Počet všech zahraničních účastníků (mimo SR): **67**, Počet aktivních zahraničních účastníků

(mimo SR): **57**, WWW: <https://bcl2024.ff.cuni.cz/>, Pobočka: **Praha**

17.9.2024 proběhly doprovodné akce:

1) Diskusní panel o postojích českých lingvistek a lingvistů k jazykové regulaci; organizátoři: Václav Cvrček, Hana Dufková, Ondřej Dufek

2) Workshop Vyhledávání v paralelním korpusu za použití anotace Universal Dependencies organizátoři: Olga Nádvorníková, Alexandr Rosen

3) Popularizační panel Multilingvismus v českém prostředí organizátorky: Kateřina Chládková, Olga Nádvorníková

Plenární přednášky:

Olivier Bonami (Université Paris Cité, Laboratoire de linguistique formelle, CNRS): Czech morphology as a testing ground for morphological theory

Pavel Kosek (Masarykova Univerzita): From philology through computational linguistics to phonological typology and back: development of syllabic consonants in Czech

Barbara Mertins (TU Dortmund University): Multilingualism from a psycholinguistics point of view

Konference zahrnovala 21 tematických panelů a posterovou sekci s 9 postery.

O konferenci vyšla zpráva A. Rosena v časopise Korpus - gramatika - axiologie:

<https://asjournals.lib.cas.cz/korpus-gramatika-axiologie/article/uuid:dc39fa03-4925-4a14-a9bd-e83e172c83fd>.

2. Walter, H.; Bednaříková, B.; Guérin, F.; Lapúníková, M.: SILF 2024. 45th International Colloquium of Functional Linguistics

Podíl: **vedlejší**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Olomouc**, Doba

konání: **2.-5. října 2024**, Jazyky: **anglický, francouzský, český**, Celkový počet příspěvků: **42**, Počet

slovenských příspěvků: **1**, Počet zahraničních příspěvků: **20**, Celkový počet všech účastníků: **55**, Počet všech

aktivních účastníků: **49**, Počet všech slovenských účastníků: **1**, Počet aktivních slovenských účastníků: **1**,

Počet všech zahraničních účastníků (mimo SR): **20**, Počet aktivních zahraničních účastníků (mimo SR): **20**,

WWW: <https://silf2024.upol.cz/>, Pobočka: **Olomouc**

Seminář, workshop (pod 50 účastníků) mezinárodní**1. Bednaříková, B.; Dittman, R.; Mánek, J.; Kopečková, M.; Šmigurová, T.; Lavička, D.: Jazyk a skutečnost. 25. mezinárodní setkání mladých lingvistů**

Podíl: **vedlejší**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Olomouc**, Doba konání: **6.-7. května 2024**, Celkový počet příspěvků: **22**, Počet slovenských příspěvků: **1**, Počet zahraničních příspěvků: **1**, Jazyky: **český, slovenský, anglický**, Celkový počet všech účastníků: **45**, Počet všech aktivních účastníků: **22**, Počet všech slovenských účastníků: **1**, Počet aktivních slovenských účastníků: **1**, Počet všech zahraničních účastníků (mimo SR): **2**, Počet aktivních zahraničních účastníků (mimo SR): **2**, WWW: <http://mladilingviste.upol.cz/>, Pobočka: **Olomouc**

Plenární referát: Wilken Engelbrecht: *Od téxny ypaμaτukή k lingvisticé – rozprava o cestách a vedlejších cestách lingvistiky*

4 workshopy:

Diachronní workshop – org. Robert Dittmann

Jazyková kreativita – org. Jiří Mánek

Čeština jako cizí jazyk – org. Michaela Kopečková, Tereza Šmigurová

Jazyk a poznání – org. David Lavička

Seminář, workshop (pod 50 účastníků) národní**1. Jílková, L.: Mezi jazykem a hudbou**

Počet výstupů: **1**, Podíl: **plný (100%)**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Praha + on-line**, Doba konání: **28. listopadu 2024**, Jazyky: **český**, Počet příspěvků: **7**, Celkový počet všech účastníků: **45**, Počet všech aktivních účastníků: **7**, Poznámka k počtu účastníků: **část posluchačů on-line**, WWW: <https://www.jazykovednesdruzeni.cz/odborny-seminar-28-11-2024-praha/>, Pobočka: **Praha**

Program

Jan Králík: *Styčné body, plochy a prostory mezi jazykem a hudbou*

Olga Navrátilová: *Jazyk kramářských písní*

Petr Nejedlý: *Básníkem snadno a rychle, textařem těžko a pomalu*

Anna Christou: *Obraz ženy v lidové písni*

Jan Volín: *Fonetická měření analogií v řeči a hudbě*

Vladimír Merta: *Hit: slogan, význam, rytmus, nebo zpívatelnost?*

Jiří Zeman: *Dvě poznámky k výstavbě písňových textů moderní populární hudby*

Část prezentací je zveřejněna na webu: <https://www.jazykovednesdruzeni.cz/zaznamy-prednasek/>, nahrávky některých přednášek budou zveřejněny na YouTube kanále JS ČR. Zpráva o semináři, kterou napsala L. Jílková, vyjde v Jazykovědných aktualitách.

2. Slavnostní setkání u příležitosti 100. výročí narození prof. Miroslava Komárka

Počet výstupů: **1**, Podíl: **vedlejší**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **český – národní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Olomouc**, Doba konání: **18. dubna 2024**, Jazyky: **český**, Počet příspěvků: **4**, Celkový počet všech účastníků: **20**, Počet všech aktivních účastníků: **15**, WWW: <https://youtu.be/2Oj55RnSQ1c>, Pobočka: **Olomouc**

Program:

Pozdravy

Profesor Komárek slovem a obrazem (O. Bláha)

Komárkovská tradice ve vědě (a v životě): své pohledy prezentují:

I. Fialová

K. Komárek

O. Uličný

Diskuse, vzpomínky

• Pořádané akce**Přednáška****1. Nádvoříková, O.: Český přechodník jako konverbum: nový pohled díky typologicko-kontrastivní perspektivě a korpusovým datům**

Počet výstupů: **1**, Podíl: **plný (100%)**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Praha**, Doba konání: **17. října 2024**, Jazyky: **český, francouzský, polský, anglický**, Počet příspěvků: **1**, Počet návštěvníků: **20**, Pobočka: **Praha**

Cílem přednášky bylo představit český přechodník v širší typologické perspektivě, díky komparativnímu konceptu konverba (Haspelmath 1995, Ross 2021), a zároveň ukázat výsledky jeho empirické analýzy na rozsáhlých korpusových datech, z hlediska diachronního i synchronního. Podrobněji byl přechodník zkoumán zejména v kontrastu s protějšky v typologicky blízké polštině a vzdálenější francouzštině. Předchozí studie totiž ukázaly, že český přechodník, polský imiesłów przysłówkowy a francouzský gérondif vykazují významné syntaktické a sémantické podobnosti (Čermák et al. 2020, Nádvoříková 2023); navzdory této podobnostem se však tyto formy významně liší ve frekvenci výskytu: 4 000 ipm v polštině, 1 700 ipm ve francouzštině a pouze 200 ipm v češtině (literární texty, Nádvoříková 2023). V přednášce bylo ukázáno, jaké diachronní faktory způsobily tyto rozdíly, a poté byl za pomoci paralelního francouzsko-česko-polského korpusu představen dopad těchto rozdílů na (ne)ekvivalenci těchto tří forem v současném jazyce.

2. Hoffmannová, J.: Kódová pestrost v některých dílech současné české prózy

Počet výstupů: **1**, Podíl: **plný (100%)**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Praha**, Doba konání: **7. března 2024**, Jazyky: **český**, Počet příspěvků: **1**, Počet návštěvníků: **30**, Pobočka: **Praha**

U vybraných českých próz, vydaných v letech 2021–2022, byly sledovány různé podoby vícejazyčnosti (hlavně česko-německé) a využití různých variet češtiny. Román A. Horákové *Rozpůlený dům* zachycuje mnohohvěrnou jazykovou reflexi soužití Čechů a Němců v Sudetech (krkonošské Benecko) na pozadí historických událostí první poloviny 20. století. U románu J. Rudiše *Winterbergova poslední cesta lze zkoumat* kuriózní konstelaci německého originálu (od českého autora) a jeho překladu do češtiny, hojně využívajícího obecnou češtinu. Próza P. Horákové *Srdce Evropy* má dvě vypravěčky, z nichž jedna je nositelkou nářečí východomoravského (moravskoslovenského) regionu. H. Lehečková, I. Hadj Moussa, R. Bártů a S. Bohatá ve svých prózách intenzivně využívají obecnou češtinu v kombinaci se sociolektem současné mládeže a hrabalovských postav z pražské periferie.

3. Lišková, M.: Neologismy v Akademickém slovníku současné češtiny

Počet výstupů: 1, Podíl: **vedlejší**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **český - národní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Opava**, Doba konání: **19. listopadu 2024**, Jazyky: **český**, Počet příspěvků: **1**, Počet návštěvníků: **20**, WWW: <https://www.jazykovednesdruzeni.cz/prednasky-12-a-19-11-2024-opava/>

[fbclid=IwY2xjawHebX5leHRuA2FibQIxMAABHeQGwXmdeCrBFgIZ8cB_E3V5TM9oVIhMh1JONogYTD8d_MZqj38n00EMtQ_aem_pgF1VpC9P2AOQ3kHWK04Kg](https://www.jazykovednesdruzeni.cz/prednasky-12-a-19-11-2024-opava/), Pobočka: **Opava**

4. Janečková, M.: Barokní kazatelé jako kritické mravů

Počet výstupů: 1, Podíl: **plný (100%)**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Praha**, Doba konání: **21. března 2024**, Jazyky: **český**, Počet příspěvků: **1**, Počet návštěvníků: **20**, Pobočka: **Praha**

Nic tak jizlivého/ a chytlivého na světě není/ jako zlí/ a porušení mravové/ (Pavel Josef Axlar). Čeští barokní kazatelé, pěšáci, kteří měli za úkol ovlivňovat početné skupiny věřících, ovládali češtinu překvapivě dobře, což si opakovaně potvrzujeme při čtení jejich kázání. Rétorický výkon měl pevnou strukturu a řád, stylizační obratnost a výřečnost obohacená prvky umění ostrovtipu byly způsoby, jimiž se snažili zaujmout a přesvědčit auditorium. Kázání pro ně byla nástrojem k utvrzení víry, k působení na mysl a city posluchačů, také však sloužila ke kritice lidského chování. Kazatelé ve snaze zlepšit mravy tehdejší společnosti útočili na lidské nedostatky, prohřešky a špatné vlastnosti. Zaujaly nás jazykové prostředky, kterými se snažili dosáhnout přesvědčivosti a důrazné působivosti.

5. Sichinava, D.: Corpora of East Slavic: synchrony and diachrony

Počet výstupů: 1, Podíl: **hlavní**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Brno + on-line**, Doba konání: **13. března 2024**, Jazyky: **anglický, ruský, jiný**, Poznámka k jazykům: **ukrajinský, běloruský**, Počet příspěvků: **1**, Počet návštěvníků: **25**, Poznámka k počtu návštěvníků: **část posluchačů on-line**, Pobočka: **Brno**

6. Kolár, R.: Česká knižnice

Počet výstupů: 1, Podíl: **plný (100%)**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **český - národní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **České Budějovice**, Doba konání: **26. listopadu 2024**, Jazyky: **český**, Počet příspěvků: **1**, Počet návštěvníků: **35**, Pobočka: **České Budějovice**

7. Bučková, A.: Česko-německý jazykový kontakt

Počet výstupů: 1, Podíl: **hlavní**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Ústí nad Labem**, Doba konání: **9. října 2024**, Jazyky: **český, německý**, Počet příspěvků: **1**, Počet návštěvníků: **10**, Pobočka: **Ústí nad Labem**

8. Paršankou, A.: Evropský humanista František Skorina a evropská role Prahy

Počet výstupů: 1, Podíl: **hlavní**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **České Budějovice**, Doba konání: **28. února 2024**, Jazyky: **český, jiný**, Poznámka k jazykům: **běloruský**, Počet příspěvků: **1**, Počet návštěvníků: **15**, Pobočka: **České Budějovice**

9. Kessner, J.: Existují v ruštině jednočlenné věty? A v češtině?

Počet výstupů: 1, Podíl: **hlavní**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Hradec Králové**, Doba konání: **29. dubna 2024**, Jazyky: **český, ruský**, Počet příspěvků: **1**, Počet návštěvníků: **20**, Pobočka: **Hradec Králové**

10. Dvořáková, M.: Henriette Walterová jubilující

Počet výstupů: 1, Podíl: **hlavní**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Hradec Králové**, Doba konání: **3. prosince 2024**, Jazyky: **český, francouzský**, Počet příspěvků: **1**, Počet návštěvníků: **20**, Pobočka: **Hradec Králové**
Henriette Walterová je francouzská lingvistka, která výrazně zasáhla do řady jazykovědných disciplín. Jejím oborem je zejména fonologie, dále fonetika, lexikologie, lexikografie, sémiotika, etymologie a srovnávací studium jazyků. Je emeritní profesorkou lingvistiky na univerzitě v Rennes (Université Haute-Bretagne de Rennes). V letošním roce oslavila významné životní jubileum. Přednáška připomněla její dílo.

11. Hoskovec, T.: Jazyková pestrost současné Evropy: právo, politika a netušené možnosti...

Počet výstupů: 1, Podíl: **hlavní**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **České Budějovice**, Doba konání: **17. dubna 2024**, Jazyky: **český**, Počet příspěvků: **1**, Počet návštěvníků: **15**, Pobočka: **České Budějovice**

12. Rausová, K.: K sémantickému vývoju náboženských výrazů

Počet výstupů: 1, Podíl: **vedlejší**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **česko-slovenský**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Brno**, Doba konání: **13. listopadu 2024**, Jazyky: **slovenský**, Počet příspěvků: **1**, Počet návštěvníků: **20**, Pobočka: **Brno**

13. Čeňková, I.: Komunitní tlumočení přispívá k větší otevřenosti a integraci migrantů do české společnosti aneb jakou roli zde hraje Ústav translátologie FF UK

Počet výstupů: 1, Podíl: **plný (100%)**, Význam: **vyšoký**, Dosah: **mezinárodní**, Náplň: **odborná**, Místo konání: **Praha**, Doba konání: **14. listopadu 2024**, Jazyky: **český, ruský, jiný**, Poznámka k jazykům:

ukrajinský, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 10, Pobočka: Praha

Přednášející se zaměřila na oblast komunitního tlumočení a interkulturní mediaci v České republice v 21. století, při kterých právě kulturní rozdíly mají někdy větší váhu než samotné jazykové kompetence účastníků komunikace. Přednášející ukázala jednotlivé „vývojové“ etapy tohoto druhu tlumočení u nás a aktivní zapojení Ústavu translatologie FF UK, jeho spolupráci s neziskovými organizacemi. Zmíněn byl i nejnovější vývoj zejména v souvislosti s přílivem uprchlíků z Ukrajiny od února 2022 a nutnost přípravy profesionálních tlumočnicků s touto jazykovou kombinací. Na závěr byly stručně představeny i nové připravené a nabízené Kurzy komunitního tlumočení s mikrocertifikátem, jež jsou výstupem z NPO Tlumočnictví (2022-2024).

14. Odaloš, P.: Literáronymá v dielach P. O. Hviezdoslava Ežo Vikolinský a Gábor Vikolinský

Počet výstupů: 1, Podíl: vedlejší, Význam: vysoký, Dosah: česko-slovenský, Náplň: odborná, Místo konání: Opava, Doba konání: 12. listopadu 2024, Jazyky: slovenský, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 20, WWW: https://www.jazykovednesdruzeni.cz/prednasky-12-a-19-11-2024-opava/?fbclid=IwY2xjawHebX5leHRuA2FlbQIXiMAABHeQGwXmdeCrBfgIZ3cB_E3V5TM9oVIhMh1jONogYTD8d_MZqj38n00EMtQ_aem_pgF1VPc9P2AOQ3kHWK04Kg, Pobočka: Opava

15. Janovec, L.: Memy jako součást frazeologie

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: český - národní, Náplň: odborná, Místo konání: Ústí nad Labem, Doba konání: 21. listopadu 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 25, Pobočka: Ústí nad Labem

16. Pešek, O.: Moderní lingvistika a klasická rétorika. Úvaha o textových strukturách

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: České Budějovice, Doba konání: 12. prosince 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 15, Pobočka: České Budějovice

17. Petkevič, V.: Morfologická disambiguace: spolupráce lingvistické introspekce a strojového učení

Počet výstupů: 1, Podíl: plný (100%), Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Praha, Doba konání: 4. dubna 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 25, Pobočka: Praha
Výklad se při této bilanční přednášce zaměřil na způsob, jakým se dnes morfologicky anotují korpusy současné češtiny řady SYN. Jako vhodné se ukazuje spojení úvah o morfologickém a syntaktickém systému češtiny vyjádřených disambiguačními pravidly s metodami strojového učení. Autor popsal systém pravidel i motivaci jeho vzniku a osvětlil jeho fungování příklady, dále charakterizoval spolupráci obou ideově zcela odlišných přístupů k anotaci, uvedl její výhody i nevýhody, momentální úspěšnost a výhledy do budoucna.

18. Bozděchová, I.; Klégr, A.: Neviditelné anglicismy

Počet výstupů: 1, Podíl: plný (100%), Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Praha, Doba konání: 16. května 2024, Jazyky: český, anglický, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 25, Pobočka: Praha
Téma anglicismů je dnes aktuálnější než kdykoli předtím. Angličtina proniká do všech oblastí komunikace a projevuje se na všech stylistických rovinách. Dosavadní popis a výzkum se v drtivé většině soustředil na tzv. přímé či přejímkové anglicismy, tj. anglická slova užitá v české promluvě. V poslední době se v zahraničí pozornost obrací k nepřímým, tzn. překladovým anglicismům. V češtině se označují jako lexikální a sémantické kalky, ale řadí se k nim i další jevy, jako jsou gramatické anglicismy. Vzhledem k tomu, že původ tohoto typu anglicismů není zřejmý stejně jako to, že jde o přejímky, začíná se pro ně užívat zastřešující název „neviditelné“ anglicismy. Prezentace shrnuje poznatky, k nimž autoři dospěli při rozboru vzorku kalků, popsala jejich specifika a význam a zasadila je do širšího kontextu anglických přejímek a anglicizace.

19. Prošek, M.: Norma, úzus, kodifikace

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Plzeň, Doba konání: 16. prosince 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 30, Pobočka: Plzeň

20. Dragičević, R.: Novi rečnik savremenog srpskog jezika Matice srpske i njegovo mesto u srpskoj leksikografiji

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Praha, Doba konání: 2. prosince 2024, Jazyky: jiný, anglický, Poznámka k jazykům: srbský, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 15, Pobočka: Praha
angl. název: A new dictionary of the contemporary Serbian language of Matica Srpska and its place in Serbian lexicography
Přednáška v rámci činnosti Lexikologicko-lexikografické sekce JS ČR.

21. Elšík, V.: Od chtít k muset: devolitivní nutnostní modalita v romštině

Počet výstupů: 1, Podíl: plný (100%), Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Praha, Doba konání: 3. října 2024, Jazyky: český, jiný, Poznámka k jazykům: romský, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 15, Pobočka: Praha
Romština vykazuje značnou mezinárodní variabilitu ve všech oblastech jazykové struktury, včetně prostředků pro vyjadřování modalit (Boretzky 1996, Elšík&Matras 2009). Ze všech modálí jsou nejvýrazněji variabilní necesitativa a necesitativní konstrukce, tj. výrazy a konstrukce vyjadřující nutnost. Příspěvek bude věnován vývoji a variabilitě necesitiv devolitivních, tj. takových, která se vyvinula gramatikalizací z výrazů a konstrukcí vyjadřujících chtění. Autor se zaměřil především na silně gramatikalizovanou devolitivní necesitativa v tzv. centrální romštině, kterou tradičně hovoří Romové ve východní části střední Evropy. Představil různé podoby, konstrukce a významy devolitivních necesitiv a věnoval se mezinárodním rozdílům ve stupni jejich gramatikalizace. Příspěvek byl založen na analýze dat z několika set lokálních variant centrální romštiny získaných především terénním výzkumem.
Boretzky, Norbert. 1996. Zu den Modalia in den Romani-Dialekten. Zeitschrift für Balkanologie 32(1): 1–27.
Elšík, Viktor/ Matras, Yaron. 2009. Modality in Romani. In Hansen, B. & F. de Haan (eds.) Modals in the languages of Europe: A reference work: 267–324. Mouton de Gruyter.

Elšík, Viktor/ Beníšek, Michael/ Bodnářová, Zuzana. The linguistic atlas of Central Romani. Univerzita Karlova (v přípravě).

22. Dvořáková, Ž.: Osobní jména očima zákona

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: český - národní, Náplň: odborná, Místo konání: Pízeň, Doba konání: 2. prosince 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 35, Pobočka: Pízeň

23. Michalčová, A.: Pravopisná a hláskoslovná analýza nt-ových participií v Bibli cisterciácké (1456)

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: český - národní, Náplň: odborná, Místo konání: Ostrava, Doba konání: 25. listopadu 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 20, Pobočka: Ostrava

24. Kopečková, M.: Problematika a nácvik výslovnosti u zahraničních studentů českého jazyka

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Opava, Doba konání: 23. dubna 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 21, Pobočka: Opava

25. Golášová, H.: Regionální mluva v Čechách, na Moravě a ve Slezsku

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: český - národní, Náplň: odborná, Místo konání: Hradec Králové, Doba konání: 23. října 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 20, Pobočka: Hradec Králové

Celá škála jazykových prostředků užívaných v různých komunikačních situacích na nás může prozradit, kde jsou naše kořeny. Region, odkud pocházíme, dost výrazně ovlivňuje naši mluvu. Náš původ může při komunikaci odhalit nejen volba lexikálních prostředků, určitých tvarů slov, ale i výslovnost. Přednáška byla věnována regionalismům českým, moravským a slezským a jejich užívání v současné, zejména mluvené, podobě češtiny. Příklady a jazykový materiál byl vybrán z korpusů mluveného jazyka (ORAL, ORTOFON a DIALEKT) a konfrontován s Českým jazykovým atlasem, popřípadě s českými výkladovými slovníky.

26. Ovsjannikova, M.: Russkie glagoly smotret' i gljadet': vzgljad iz korpusa

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Brno + on-line, Doba konání: 14. března 2024, Jazyky: ruský, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 20, Poznámka k počtu návštěvníků: část posluchačů on-line, Pobočka: Brno

27. Mareš, P.: Slova o obrazech. Ke stylu výtvarné publicistiky Josefa Čapka

Počet výstupů: 1, Podíl: plný (100%), Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Praha, Doba konání: 22. února 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 25, Pobočka: Praha
Přednáška byla věnována analýze souboru žurnalistických referátů o výtvarných výstavách, které uveřejňoval Josef Čapek v letech 1905 až 1939 (podkladem je trojsvazková edice v rámci Čapkových Spisů, 2012–2022). Výklad se soustředil na tyto otázky: (1) Jak mohou být prostřednictvím přirozeného jazyka popisovány a hodnoceny vizuální reprezentace (zejména obrazy)? (2) Jak konkrétně realizoval Josef Čapek úkol informovat čtenáře novin a časopisů o obsahu, specifických rysech a kvalitách obrazů? Představení Čapkových jazykových praktik bylo příspěvkem k poznání autorova individuálního stylu.

Prezentace k přednášce: <https://www.jazykovednesdruzeni.cz/zaznamy-prednasek/>

28. Ireinová, M.; Šimečková, M.: Slovník nářečí českého jazyka: prameny, koncepce, vize

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: český - národní, Náplň: odborná, Místo konání: Praha, Doba konání: 14. února 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 20, Pobočka: Praha
Přednáška v rámci činnosti Lexikologicko-lexikografické sekce JS ČR.

29. Perdiň, A.: Slovníkové portály Fran a Franček a jejich přínos pro slovinskou lexikografii

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Praha, Doba konání: 14. dubna 2024, Jazyky: český, jiný, Poznámka k jazykům: slovinský, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 20, Pobočka: Praha
Přednáška v rámci činnosti Lexikologicko-lexikografické sekce JS ČR.

30. Štěpán, P.: Současné právní a jazykové aspekty zápisu jmen

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Ústí nad Labem, Doba konání: 27. března 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 20, Pobočka: Ústí nad Labem

31. Mádrová, J.: Speleonyma zpřístupněných jeskyní na Moravě a ve Slezsku

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: český - národní, Náplň: odborná, Místo konání: Brno, Doba konání: 6. května 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 20, Pobočka: Brno

32. Černá, A.: Středověké šestero k zachování dobrého zdraví – poznámky k vývoji jazyka, textu i odborných poznatků

Počet výstupů: 1, Podíl: plný (100%), Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Praha, Doba konání: 12. prosince 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 12, Pobočka: Praha
Mezi lékařskými rukopisy, které jsou zapsány česky, se nachází krátký text o šesti pravidlech, jejichž dodržování prospívá lidskému zdraví, uzůálně zvaný Akvinovo lékařství. Tento text se zachoval v mnohých rukopisech a později byl opakovaně tištěn. Analýzou 24 textů, z nichž nejstarší pochází z počátku 15. století a

nejmladší z poloviny 16. století, autorka ukázala, jak se text mění po stránce obsahové i jazykové a jaké mohou být důvody k těmto změnám. Zaměřila se hlavně na stránku lexika a ukázala, že písaře k volbě jiného výrazu mohly vést jak důvody jazykové, tak důvody nejazykové. Současně na příkladech autorka představila možná rizika, která při práci zvláště s naukovými (odbornými) rukopisy i starými tisky badatelům hrozí. Správné pochopení předkládaných informací, včetně jazykových, navíc často hatí fragmentárnost jazykového materiálu, s nímž badatel pracuje. Na okraj se přednášející dotkla i revidování odborných informací, které se vztahují k této dietetice, zejména k otázce autorství původního textu i českého překladu.

33. Horváth, M.: Tvary a tváře eseje (očami lingvistu)

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Opava, Doba konání: 16. dubna 2024, Jazyky: slovenský, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 10, Pobočka: Opava

34. Baláková, D.; Kováčová, V.: Zo života biblickej frazeológie I a II

Počet výstupů: 1, Podíl: hlavní, Význam: vysoký, Dosah: česko-slovenský, Náplň: odborná, Místo konání: Ústí nad Labem, Doba konání: 15. května 2024, Jazyky: slovenský, český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 10, Pobočka: Ústí nad Labem

35. Janyšková, I.: Zpráva o dokončeném velkém etymologickém projektu

Počet výstupů: 1, Podíl: plný (100%), Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Praha, Doba konání: 31. října 2024, Jazyky: český, jiný, Poznámka k jazykům: staroslověnský, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 15, Pobočka: Praha
Přednáška byla věnována Etymologickému slovníku jazyka staroslověnského, který vycházel po sešitech v letech 1989–2022. Přednášející vysvětlila, proč tento slovník vznikl právě v Brně, připojila zajímavé okolnosti jeho zrodu. Stručně popsala historii vzniku etymologických slovníků staroslověnštiny, uvedla charakteristické rysy Etymologického slovníku jazyka staroslověnského a jeho silné i slabé stránky, na příkladech dokumentovala původ slov zpracovaných ve slovníku. Zmínila rovněž připravovanou digitalizaci slovníku a jeho propojení se Slovníkem jazyka staroslověnského v rámci digitálního portálu Gorazd.

36. Mžourková, H.; Dvořáková, K.: „Vybrat vhodné oslovení je na celé korespondenci to nejtěžší“: k proběhlému výzkumu postojů ke kontaktním formulím v současné české korespondenci

Počet výstupů: 1, Podíl: plný (100%), Význam: vysoký, Dosah: český - národní, Náplň: odborná, Místo konání: Praha, Doba konání: 25. dubna 2024, Jazyky: český, Počet příspěvků: 1, Počet návštěvníků: 30, Pobočka: Praha
Jedním z opakujících se dotazů klientů jazykové poradny bývá, zda je vhodné a přiměřené na začátku formální korespondence užít pozdrav Dobrý den (někdy ve spojení s oslovením). Přednášející se proto rozhodly prostřednictvím informací od většího vzorku uživatelů jazyka zjistit, jaké jsou aktuální postoje kužívání kontaktních formulí ve formální komunikaci, přičemž v centru pozornosti stála konkurence pozdravu Dobrý den (a oslovení) a formule začínající výrazem Vážený. Autorky se však zaměřily i na další související otázky, jako jsou např. postoje respondentů k užítí samotného pozdravu Dobrý den v určitých komunikačních situacích či vynechání pozdravu nebo oslovení na začátku e-mailu. V přednášce autorky představily užitou metodologii, průběh výzkumu a získaná data s jejich následnou interpretací. Prezentace k přednášce na webu: https://www.jazykovednesdruzeni.cz/wp-content/uploads/2024/05/prednaska_25_4_2024.pdf

Soutěž

1. Bednaříková, B.: Studentská věda: Lingvistika. 13. ročník celostátní soutěže

Počet výstupů: 1, Podíl: vedlejší, Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Olomouc, Doba konání: 6. května 2024, Jazyky: český, anglický, Počet účastníků: 15, Poznámka k počtu účastníků: 8 soutěžících + posluchači, Pobočka: Olomouc

2. Bednaříková, B.: Studentská věda: Lingvistika. Fakultní kolo Univerzity Palackého

Počet výstupů: 1, Podíl: vedlejší, Význam: vysoký, Dosah: mezinárodní, Náplň: odborná, Místo konání: Olomouc, Doba konání: 25. dubna 2024, Jazyky: český, Počet účastníků: 3, Pobočka: Olomouc

• Aktivita podpořené AV ČR

Projekty (činnost společností) podpořené AV ČR

1. Mareš, P.; Hoffmannová, J.; Petkevič, V.: Přednášková a konferenční činnost

Zpráva o realizaci: Hlavní činností Jazykovědného sdružení ČR je pořádání přednášek, seminářů a odborných setkání, která se konají v pobočkách JS ČR po celé republice. Pražská pobočka JS ČR koná každoročně seminář s několika přednáškami na vybrané téma. JS je spoluorganizátorem olomouckého Mezinárodního setkání mladých lingvistů. Náklady na výše uvedenou činnost zahrnovaly především pronájem sálů, kancelářské potřeby a organizační činnost. Splnění cíle: V roce 2024 Jazykovědné sdružení ČR uspořádalo celkem 36 přednášek v 8 pobočkách (Praha, Brno, Ostrava, Opava, České Budějovice, Hradec Králové, Ústí nad Labem, Plzeň), včetně 3 přednášek, které se konaly v rámci činnosti Lexikologicko-lexikografické sekce JS ČR. Jazykové sdružení ČR podpořilo také 25. Mezinárodní setkání mladých lingvistů v Olomouci s tématem Jazyk a skutečnost, v rámci něj byly realizovány 4 workshopy a také celostátní studentská soutěž. Pod záštitou JS ČR se konala i prestižní konference Bienále české lingvistiky. V Praze byl organizován každoroční seminář, tentokrát na téma Mezi jazykem a hudbou. Cíl projektu tak byl naplněn. ,
WWW: <https://www.jazykovednesdruzeni.cz/zaznamy-prednasek/>;
<https://www.jazykovednesdruzeni.cz/program-podzimniho-behu-2024-praha/>

2. Saicová Římalová, L.; Kopřivová, M.: Publikace časopisu Jazykovědné aktuality

Zpráva o realizaci: Vydávání časopisu Jazykovědné aktuality má v historii Jazykovědného sdružení ČR dlouhou tradici. V roce 2024 vyšel již 61. ročník časopisu (r. LXI). Jazykovědné aktuality vycházejí dvakrát ročně. Přinášejí vědecké články z oboru lingvistiky, recenze odborných publikací, zprávy o konferencích a informace o činnosti JS ČR. Časopis je otevřen také začínajícím lingvistům. Veškeré příspěvky procházejí recenzním řízením. Od roku 2024 vychází tištěná podoba časopisu v menším nákladu a časopis je šířen zejména elektronickou cestou, je veřejně dostupný na webových stránkách JS ČR. Tištěná podoba časopisu je mj. zasílána 30 odborným knihovnám po celé ČR. Zmodernizovala se grafická úprava periodika. , Splnění cíle: Cíl byl zcela naplněn: v roce 2024 vyšla dvě čísla časopisu. , WWW: <https://www.jazykovednesdruzeni.cz/aktuality/>, Pobočka: Praha

==> Celkový počet výstupů: 50 <==

Roční zprávu za společnost zpracoval a za správnost odpovídá: Karolína Skwarska

Zprávu vygeneroval: spol60 - 12.2.2025 8:39:30